

ถอดบทเรียนกลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาเยาวชนของไร่เชิญตะวัน จ.เชียงราย:

กรณีศึกษาพระเมธีวชิโรดม (ว.วชิรเมธี)

Lessons Learned on Teaching Strategies for Youth Development of
Rai Chern Tawan, Chiang Rai Province: Case Study of
Phra Medhivajirodom (V. Vajiramedhi)

ลำพอง กลมกุล

Lampong Klomkul

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: research.mcu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการสอนเพื่อพัฒนาเยาวชนของไร่เชิญตะวัน จ.เชียงราย: กรณีศึกษาพระเมธีวชิโรดม (ว.วชิรเมธี) ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย หนังสือ บทความ การศึกษาภาคสนามและการสัมภาษณ์ เรียบเรียงในรูปแบบบทความวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า พระเมธีวชิโรดม (ว.วชิรเมธี) แห่งไร่เชิญตะวัน จ.เชียงราย มีเทคนิคและวิธีการสอนและการพัฒนาเยาวชนอย่างมีเป้าหมาย โดยมีลักษณะวิธีการสอนคือ 1) การพัฒนาการสอนโดยกระทำให้เป็นต้นแบบ 2) การพัฒนาการสอนผ่านการพูดบรรยาย ผูกอบรม 3) การพัฒนาการสอนโดยการฝึกปฏิบัติทดลองจริง 4) การสอนผ่านการนิพนธ์หนังสือ ผ่านการเขียนถอดรหัส สื่อความ 5) การพัฒนาการผ่านกลไกทางพระพุทธศาสนาในองค์กรรวม ผ่านการสื่อสารอย่างมีเป้าหมายทั้งทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมโดยกระทำและดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาเยาวชนของไร่เชิญตะวัน จ.เชียงราย โดยพระเมธีวชิโรดม (ว.วชิรเมธี)

คำสำคัญ: กลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาเยาวชน, ไร่เชิญตะวัน จ.เชียงราย, พระเมธีวชิโรดม (ว.วชิรเมธี)

Abstract

The objective of this article was to study teaching methods for youth development of Rai Chern Tawan, Chiang Rai Province: A Case Study of Phra Medhivajirodom (V. Vajiramedhi). This paper was conducted by using documentary study, field study and interview, and then was compiled in an academic article. Results of the study showed that Phra Medhivajirodom (V. Vajiramedhi) of Rai Chern Tawan, Chiang Rai Province, has shown techniques and methods

for teaching and developing youth with a goal. The characteristics of teaching methods are 1) development of teaching as a model, 2) development of teaching through speaking, training and lectures, 3) development of teaching through experimental practice, 4) teaching through book writing, decoding, communication, and 5) development of teaching through the mechanism of holistic Buddhism with the specific goals of politics, societies, economics, and cultures. It was also operated with the target for the youth development in Rai Chern Tawan, Chiang Rai Province by Phra Medhivajirodom (V. Vajiramedhi).

Keywords: Teaching Strategies for Youth Development, Rai Chern Tawan Chiang Rai, Phra Medhivajirodom (V. Vajiramedhi)

บทนำ

ระหว่างวันที่ 17-19 พฤศจิกายน 2563 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ป. บัณฑิต) ได้นำนิสิต จำนวนประมาณ 180 คน เข้าศึกษาเรียนรู้ปฏิบัติธรรมที่ไร่เชิญตะวัน โดยมีวิทยากรหลักเป็นพระเมธีวชิโรดม (ว. วชิรเมธี) พระนักคิด นักปฏิบัติ พระสงฆ์นักพัฒนา และอีกหลายบทบาทที่คนส่วนใหญ่รู้จัก ซึ่งได้พบ และสนทนากับท่านตามโอกาส และที่สำคัญได้ร่วมสังเกตในกิจกรรมของท่าน ในหลาย ๆ กิจกรรม ที่ร่วมเป็นผู้เข้ารับการอบรม เห็นว่าจะเป็นประโยชน์จากการลงพื้นที่จริง ในครั้งนั้นจึงได้ถอดแนวคิดหลักปฏิบัติ และกลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาเยาวชนของไร่เชิญตะวัน จ.เชียงราย: กรณีศึกษาพระเมธีวชิโรดม (ว. วชิรเมธี) ว่ามีรูปแบบแนวทาง หรือวิธีการอย่างไร ในฐานะที่ท่านเป็นพระสงฆ์รุ่นใหม่ ที่มีวิสัยทัศน์มีความคิดก้าวหน้าในการใช้ระบบเทคโนโลยี และช่องทางการสื่อสารแบบใหม่ พร้อมนำมาใช้ในการสื่อสารสาธารณะเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างได้ผลในวงกว้าง ทำให้เกิดเป็นรูปแบบ แนวทาง วิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับคนรุ่นใหม่ หรือสมาชิกกลุ่มใหม่ ๆ ให้หันมาสนใจศึกษาและปฏิบัติตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ทั้งทำงานเพื่อสังคมส่วนรวมประเทศชาติในองค์กรรวมด้วย จากประสบการณ์นั้น รวมทั้งได้พบปะ สนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนกับท่าน และร่วมสังเกตการณ์ในพื้นที่ ทำให้เห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์หากถอดบทเรียน สะท้อนคิด ต่อสิ่งที่พบเห็น นำมาเป็นผลการเรียนรู้ หรือชุดการเรียนรู้จากพื้นที่ในแบบสนทนาเล่าเรื่อง รวมไปถึงประมวลผลออกมาเป็นกระบวนการทางความคิดแนวปฏิบัติในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคม การพัฒนาคนในฐานะเป็นทุนมนุษย์จนกลายเป็นทรัพยากรบุคคลโดยเฉพาะเยาวชนให้กับหน่วยงาน สังคม ประเทศชาติในองค์กรรวม ให้เป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาสังคมซึ่งจะได้ศึกษาและนำเสนอแบ่งปันต่อไป

ภาพที่ 1 พบสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ว.วชิรเมธี ที่ไร่เชิญตะวัน (ภาพผู้เขียน, 19 พฤศจิกายน 2563)

1. ไร่เชิญตะวันกับศูนย์กลางการทำกิจกรรมเชิงพุทธศาสนา

ศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน ก่อตั้งขึ้นโดยท่าน ว. วชิรเมธี หรือพระมหาภูติชัย วชิรเมธี เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2552 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็น “ศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประชาคมโลก” (International Meditation Center) จัดเป็นรมณีสถานทางพระพุทธศาสนาอีกแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่เลขที่ 217 บ้านใหม่สันป่าเหียง ต.ห้วยสัก อ.เมือง จ.เชียงราย บนเนื้อที่กว่า 170 ไร่ ทิศเหนือติดทุ่งนา ทิศใต้ติดอ่างเก็บน้ำห้วยสัก ทิศตะวันออกติดอ่างเก็บน้ำห้วยสัก ทิศตะวันตกติดถนนของชุมชน นอกจากนี้เป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้ว ศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน ยังเป็นที่ตั้งของ สำนักงานมูลนิธิวิมุตตยาลัย สถาบันวิมุตตยาลัย มหาวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์ (สถาบันการศึกษาทางเลือกเพื่อการพัฒนาตามปรัชญาพุทธเศรษฐศาสตร์) โดยที่มาของชื่อของสำนัก คือเชิญตะวันนั้นหมายถึง “เชิญธรรมมาเป็นแสงสว่างนำทางชีวิต” ธรรมเป็นดังดวงตะวัน เมื่อดวงตะวันอุทัยขึ้นมามีความมืดก็อันตรธานไป ฉะนั้น เมื่อธรรมะอุบัติขึ้นมาในใจของผู้ใด ความหลงก็ปลาสนาการไป ฉะนั้น ไร่เชิญตะวัน จึงเป็นดั่งรมณีสถานทางพระพุทธศาสนาในการฝึกตัว พัฒนาตนเพื่อก้าวพ้นจากความมืดมนอนธการของชีวิตและบรรลู่สู่ภาวะ “โชติช่วงดั่งดวงตะวัน” ดังกวีนิพนธ์ของท่าน ว.วชิรเมธี นิพนธ์ไว้ว่า “เชิญตะวันสาธุ รังสี เชิญศาสตร์ศิลป์ ก้าวฟ้า เชิญธรรมชาติ มณี น้ำหนึ่ง เชิญพุทธธรรมจำ แจ่มห้วงใจหอม”

ภายในศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน แบ่งเป็นสัดส่วนให้เข้าชม อีกทั้งยังแอบซ่อนปริศนาธรรมไว้ให้ผู้เข้าชมได้ขบคิด เพื่อเป็นแนวทางดำเนินชีวิต เช่น หอศิลป์ ว. วชิรเมธี อัจฉริยะสามเณร หุ่นเหล็ก Super Hero โพธิมณฑล ในแต่ละส่วนอยู่ใกล้กันสามารถเดินชมได้จนทั่ว อิ่มอกอิ่มใจกับธรรมชาติแล้วยังได้อิ่มธรรมอีกด้วย ดังนั้น ไร่เชิญตะวัน จึงเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาพร้อมสมัย ในยุคปัจจุบัน ทำให้เห็นว่าสถานที่แห่งนี้จึงเป็นกลไกที่สำคัญจะเป็นฐานในการพัฒนาคน พัฒนาความรู้ และศึกษาพระพุทธศาสนาในแบบประยุกต์ ประสานเชื่อมกับชุมชน สังคม นอกจากนี้ภาพลักษณ์ของไร่เชิญตะวัน จึงเป็นศูนย์กลางของชุมชน ศูนย์กลางของการทำกิจกรรมในพื้นที่ภาคเหนือ ที่เป็นทั้งศาสนสถาน ศูนย์ฝึกอบรม

สถาบันการศึกษา และแหล่งท่องเที่ยวในแบบพุทธสถานเชิงนิเวศการเรียนรู้ การบริหารจัดการ การดำเนินชีวิต ของชุมชนชาวพุทธที่รู้ที่ปรากฏเป็นภาพลักษณ์ต่อสาธารณะทั่วไปดังปรากฏในปัจจุบัน

2. กลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาเยาวชนของไร่เชิญตะวัน โดย ว. วชิรเมธี

จากการร่วมปฏิบัติธรรมกับนิสิตหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพรู (ป. บัณฑิต) และร่วมสังเกตการณ์ ทำให้เห็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาเยาวชน การสอน และการทำงานเพื่อสังคมที่เกิดขึ้นของท่าน ว.วชิรเมธี ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1) การพัฒนาเยาวชนผ่านการกระทำให้เป็นต้นแบบ หมายถึง การสร้างภาพจำ ความเป็นต้นแบบ ตัวอย่างโดยการยึดถือแบบอย่างในพระพุทธศาสนาภายใต้พุทธพจน์ ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ การเสนอแนวคิด และการสอนในแต่ละครั้งในช่วงที่ผู้เขียนร่วมปฏิบัติธรรมและเป็นผู้สังเกตการณ์ ทำให้เห็นว่า แนวคิด วัตรปฏิบัติล้วนมาจากพระพุทธศาสนาโดยคำสอนของพระพุทธเจ้า รวมทั้งพยายามรักษาแนววัตรปฏิบัติเหล่านั้นให้เป็นต้นแบบและนำมาเสนอแนะ อบรมพัฒนา เพื่อการสืบต่อ เผยแผ่ อบรม และรักษาพระพุทธศาสนาด้วย (พระเมธีวชิโรดม (ว. วชิรเมธี), 2563) นอกจากนี้ยังปรากฏเป็นแนวคิดในการสื่อสารสาธารณะที่ว่า “...ในการปฏิบัติธรรม ถือหลักอย่างหนึ่งว่าเราทำความดีเพื่อต่อยอดไปหาความดีไม่ใช่ทำความดีเพื่อเอาความดีของเราไปข่มเหงใครหรือเอาไปอวดอ้างกับใคร ดังนั้น เพื่อต่อไปให้ดีแล้วในที่สุดให้อยู่เหนือดีเหนือชั่ว...” (พระเมธีวชิโรดม (ว. วชิรเมธี), 2563) หรือแนวคิดในเรื่องสมณสัญญา ที่ปรากฏในสมณสัญญาสูตร ที่ว่า “...เรามีเพศต่างจากคฤหัสถ์ ชีวิตของเราเนื่องด้วยผู้อื่น มารยาทอย่างอื่นที่เราควรทำมีอยู่...” ที่จะทำให้กลายเป็นมีวัตรปฏิบัติในแบบนักบวช 1. เป็นผู้ไม่ปดิดำเนินการ ประพฤติต่อเนื่องเป็นนิตยในศีลทั้งหลาย 2. เป็นผู้ไม่มีอภิฆณา (ความเพ่งเล็งอยากได้ของเขา) 3. เป็นผู้ไม่มีพยาบาท (ความคิดร้าย) 4. เป็นผู้ไม่มีมานะ (ความถือตัว) 5. เป็นผู้ใคร่ต่อการศึกษา 6. เป็นผู้มีการพิจารณาปัจจัยทั้งหลายอันเป็นบริหารแห่งชีวิตว่า ‘ปัจจัย เหล่านี้มีประโยชน์เช่นนี้’ แล้วจึงบริโภค 7. เป็นผู้ปรารถนาความเพียร..” (อง.ทสก. (ไทย) 24/101/242-243) ดังนั้น แนวคิดนี้ส่วนหนึ่งจึงเป็นวัตรปฏิบัติ ที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบอย่างในตัวเองหมายถึงปฏิบัติตามหลักการทางพระพุทธศาสนาอันเป็นแบบแผนของพระพุทธเจ้า รวมไปถึงการศึกษาแบบอย่างจากครูอาจารย์ท่านอื่น ๆ มาเป็นแบบอย่างและทำตาม เช่น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต, 2481) (พุทธทาสภิกขุ, 2449-2536) (บุลยา, 2552) (ดาไล ลามะ (Dalai Lama Tenzin Gyatso, 1935) หรือ (ติช นัท ฮันห์ (Thich Nhat Hanh, 1926) ที่ได้เคยไปศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติธรรมกับท่านเหล่านั้น จนนำมาเป็นแบบอย่างในการวางตัวปฏิบัติตนให้เป็นต้นคนต้นอย่างในการสร้างภาพจำต่อสาธารณะ ต่อเยาวชนหรือบุคคลที่สอนหรือฝึกอบรม ประหนึ่งมีฮีโร่ หรือบุคคลสำคัญเป็นแบบอย่างเพื่อนำไปสู่การเอาอย่างและกระทำตามให้เป็นต้นแบบ ตามกรอบของพระพุทธศาสนามั่นคงในศีลาจารวัตร การเขียนหนังสือ การเทศน์ บรรยายสั่งสอน เป็นต้น

ภาพที่ 2 ต้นแบบ ต้นคนสู่แนวทางในการพัฒนาเยาวชนของพระเมธีวชิโรดม (ว. วชิรเมธี)
 (ภาพออนไลน์ https://i.ytimg.com/vi/uqcS5Jl_9R0/mqdefault.jpg)

2) การพัฒนาเยาวชนผ่านการพูด บรรยาย ฝึกอบรม หมายถึง การที่ใคร่เชิญตะวันตกเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมได้มีการรับคณะต่าง ๆ ในการเข้ารับการอบรม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ หน่วยงานสถานศึกษา เช่นเดียวกับที่คณะของผู้เขียน คือนิสิตจากหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ป.บัณฑิต) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เข้าไปร่วมปฏิบัติธรรม นัยหนึ่งผู้ศึกษาในหลักสูตรวิชาชีพครูยังเป็นคนหนุ่มสาว เป็นบุคลากรทางการศึกษา เป็นกลุ่มบุคคลที่จะไปเป็นพลังสำคัญในการผลิตเยาวชนในสถานศึกษาที่ตนเองสังกัด ซึ่งเท่ากับว่าภาพที่เห็นผ่านการสอน เทศน์ บรรยาย การพูดเสนอประเด็นทางความคิด และการฝึกอบรม โดยมีเป้าหมายเป็นการพัฒนาคนในแบบการสื่อสารฝึกอบรมบรรยาย เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และการสอนต่อไป ดังปรากฏในผลการศึกษาเรื่อง **ลักษณะและผลการเผยแผ่ธรรมะเชิงรุกของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี)** (ข้อฟ้า เกตุรุ่งเรืองโรจน์ และอวยพร พานิช, 2011) และงานวิจัยเรื่อง **กระบวนการและกลวิธีการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดพุทธธรรมในหนังสือธรรมะของท่าน ว. วชิรเมธี** (ข้อฟ้า เกตุรุ่งเรืองโรจน์ และอวยพร พานิช, 2011) งานวิจัยของ (กุลธิดา ภูมิเหล่าแจ้ง และคณะ, 2561) เรื่อง **การเข้ารหัสธรรมนิเทศและการถอดรหัสของวัยรุ่น: กรณีศึกษาพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธีและพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต** ที่สะท้อนคิดเป็นผลการศึกษาไว้ใกล้เคียงสอดคล้องกันว่า

“การเข้ารหัสธรรมนิเทศของพระนักเทศน์จะต้องออกแบบสารด้วย ประเด็นเนื้อหาให้สอดคล้องกับหัวข้อและผู้รับสารที่เป็นวัยรุ่น เพื่อให้เข้าถึงวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางด้านต้นทุนทางธรรมะ ภาษาที่เข้าใจง่ายต่อการทำความเข้าใจ และเปลี่ยนภาพลักษณ์ให้ทันสมัยและน่าเบื่อ การแสดงออกทางอวัจนภาษา มีความสละสลวยในสมณเพศ และลีลาในการบรรยายให้เกิดอารมณ์ร่วมในการบรรยายธรรมะ การใช้รูปแบบเข้าใจง่ายสื่อที่ความหลากหลายเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นได้อย่างทั่วถึง การถอดรหัสของวัยรุ่นที่มีต่อการสื่อความหมายของพระนักเทศน์จำเป็นนั้น เพศ อายุ การศึกษา และลักษณะทางครอบครัว และบุคคลที่ใกล้ชิดและประสบการณ์ทางศาสนา ไม่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างนั้นมีความสนใจ และไม่สนใจนั้นต่างกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ บุคคล ที่ใกล้ชิดและประสบการณ์ทางศาสนา นั้นทำให้ต้นทุนทาง

ธรรมะของแต่ละคนไม่เท่ากัน และวัยรุ่นเห็นสมควรกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่ทันสมัยและยังคงแก่นของพระพุทธศาสนาเดิม”

ดังนั้น จากภาพรวมของการพัฒนาเยาวชนผ่านการพูด บรรยาย ฝึกอบรม ด้วยเทคนิคของภาษา เทคนิคการสื่อสาร และช่องทางการสื่อทำให้เห็นว่านับเป็นวิธีการและกลยุทธ์อย่างหนึ่งในการฝึกอบรมพัฒนาเยาวชนอย่างมีเป้าหมายหรือกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน สร้างแรงจูงใจต่อการให้กระทำตามหรือปฏิบัติตามด้วย

3) การพัฒนาการผ่านการฝึกปฏิบัติทดลอง หมายถึง การที่ ว.วชิรเมธี ได้ทำหน้าที่ในการสื่อสารพระพุทธศาสนาสู่สาธารณะ ได้ดำเนินกิจกรรมที่เนื่องด้วยการสื่อสารพระพุทธศาสนา ทำกิจกรรมในแบบการนำพาทดลอง อาจใช้คำว่า ใช้ตนเองเป็นต้นแบบในการทดลอง เรียนรู้ ใช้ตัวเองเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ใช้พุทธเศรษฐศาสตร์เป็นกลไกการทดลองเพื่อการปฏิบัติ รวมไปถึงการแสวงหาประสบการณ์จากการเรียนรู้ นั้น ๆ ดังนั้น ภาพลักษณ์ที่ปรากฏจึงเป็นลักษณะของการทดลองสร้างพื้นที่ขึ้นมาของไร่เชิญตะวัน จากนั้นศึกษาเรียนรู้รวมทั้งเป็นผู้ปฏิบัติการร่วมในพื้นที่ด้วย และสามารถสร้างรูปแบบผ่านอัตลักษณ์เชิงบุคคลสู่การสอนหรือการพัฒนาคนผ่านรูปแบบดังกล่าว ดังที่ (พระโยธกา บุญมาวงษา และคณะ, 2561) ได้ทำการศึกษาไว้ในเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสื่อบุคคลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่ได้ศึกษาถึงท่าน ว.วชิรเมธี ผ่านแนวความคิดเรื่องสื่อบุคคลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและผลต่อสังคม ซึ่งผลการศึกษาในองค์รวมรวมทั้งพระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธี จะต้องใช้ความสามารถพิเศษเฉพาะตัวเป็นหลัก ที่จะต้องเป็นทั้งผู้นำพาปฏิบัติสื่อสาร โดยมีเป้าหมายปลายทางเป็นการพัฒนาการสอน สร้างการสอนให้เกิดผลในทางปฏิบัติผ่านภาพลักษณ์เชิงบุคคล แนวทางการสอน และการทำตนให้เป็นแบบอย่างในพื้นที่ที่จัดตั้ง ดังที่ คณะครุศาสตร์ได้นำนิสิตหลักสูตร ป.บัณฑิต เข้าร่วมปฏิบัติธรรมที่ได้ทั้งบรรยากาศของสถานที่ รูปแบบการปฏิบัติ และการศึกษาในองค์รวมจากการปฏิบัติธรรมด้วย

4) การพัฒนาเยาวชนเป็นชุดความคิดคำสอนผ่านการนิพนธ์หนังสือ ผ่านการเขียนถอดรหัส สื่อความ หมายถึง ทุกการสื่อสารด้วยการเขียน เช่น หนังสือ-นิตยสาร (จริยธรรมมาตรฐาน เพื่อความเกษมสันต์แห่งชีวิต, 2553) (วิชาแรก วิชาชีวิต, 2556) (พระอรหันต์อยู่ไหน, 2558) (เคล็ดลับหัวใจเศรษฐี, 2559) (กลั่นทุกข์ ให้เป็นสุข, 2560) (ก้าวไปให้ถึงรักแท้, 2560) (สำเร็จทุกอย่าง, 2560) (ไม่มีวันนี้เป็นครั้งที่สอง, 2561) (พลังความคิดชีวิตเปลี่ยนโลก, 2561) รวมไปถึงการพูด สอน บรรยาย ผ่านสื่อ รวมหมายถึงเป็นการอบรม หรือการฝึกอบรมด้วย ทำให้เห็นว่าท่านเป็นพระสงฆ์รูปหนึ่งที่มีอิทธิพลทางความคิดของปัญญาชน สาธารณะ และคนรุ่นใหม่ ประหนึ่งเป็นต้นแบบ เป็นต้นอย่างและเป็นบุคคลที่ทรงอิทธิพลทางความคิดท่านหนึ่งในสังคมไทย ดังที่มีผู้ศึกษาผลงานในส่วนของการประพันธ์หรือการเขียนหนังสือเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอและกลยุทธ์ การสื่อสารในการเผยแผ่พุทธธรรมของพระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี): กรณีศึกษา ผลงานนิพนธ์ธรรมประยุต์สำหรับคนรุ่นใหม่ (ธีระพล มะอาจเลิศ, 2556) ในงานวิจัยเรื่อง บทบาทของพระพุทธศาสนาที่มีในเครือข่ายสังคมออนไลน์“เฟซบุ๊ก” (วิเชียร ขาบุตรบุญทริก, 2019) ที่ศึกษาถึงบทบาทของพระพุทธศาสนาในสังคมไทยที่ปรากฏบนเฟซบุ๊ก รวมไปถึงภาพตัวแทนของพระพุทธศาสนาในสังคมไทยที่ปรากฏบนเฟซบุ๊กผ่านบทบาทการเผยแผ่ของท่าน ว.วชิรเมธี นักพูดนักเผยแผ่ทางสื่อชนิดต่าง ๆ พระสงฆ์ร่วมสมัยที่ทำงานเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภาพกว้าง ที่สะท้อนภาพ

ตัวแทนของพระพุทธศาสนาในสังคมไทยที่ปรากฏบนเฟซบุ๊กไว้อยู่ 5 ความหมาย คือ 1) “พระพุทธศาสนาแบบเน้นโลกนี้” 2) “พระพุทธศาสนาแบบไม่ผูกติดกับความเชื่อใดความเชื่อหนึ่ง” 3) “พระพุทธศาสนาแบบสำนึกในคุณค่าของธรรมชาติ” 4) “พระพุทธศาสนาแบบสังคมฆราวาส และ 5) “พระพุทธศาสนาแบบกระแสได้” ทั้งนี้ภาพตัวแทนต่าง ๆ ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมานั้น กล่าวได้ว่าเป็นผลจากความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก คือ โลกาวัตันต์ ผวนกับกระแสความเจริญรุดหน้าของสื่อใหม่ ซึ่งก็คือ เฟซบุ๊กอันควรกล่าวได้ว่าเป็น “เงื่อนไข” หลักที่ขับเคลื่อนให้พระพุทธศาสนาเกิดการปรับเปลี่ยน “ตำแหน่งแห่งที่” ของตนเองในยุคปัจจุบันอย่างสำคัญ รวมทั้งในบทวิจารณ์หนังสือของท่าน ว.วชิรเมธี ในเรื่อง “สิ่งที่สูงกว่าเงิน” (พระพิทักษ์ คุณารักษ์ (ใจคง), 2021) ที่เสนอในรูปแบบของบทวิจารณ์หนังสือที่สะท้อนคิดว่า หนังสือเรื่อง “สิ่งที่สูงกว่าเงิน (MORE THAN MONEY)” คือการเป็นคนที่มีสุขภาพจิตดี และมีชีวิตอันเปี่ยมสุข ซึ่งความสุขที่ทุกคนควรเข้าถึงถึงนั้นมี 3 ระดับ ได้แก่ กามสุข นิรามิสสุข หรือสมาธิสุข และนิพพานสุข ถ้าเราพบความสุขทั้ง 3 ระดับนี้ขึ้นชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ว.วชิรเมธี ใช้การเขียนนิพนธ์หนังสือทางพระพุทธศาสนาเป็นกลไกสำคัญในการเผยแผ่ ในการพัฒนาคน จากนั้นใช้สื่อชนิดต่าง ๆ เป็นช่องทางในการสื่อสารด้วยการสื่อสารสมัยใหม่ ร่วมสมัยและเจาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ทำให้การสื่อสารอย่างมีเป้าหมายประสบผล ดังที่มีผู้ศึกษาการทำงานของท่านไว้เป็นขั้นตอนว่า

“ลักษณะและผลการเผยแผ่ธรรมะเชิงรุกๆ ใช้กระบวนการเผยแผ่ธรรมะในงานประพันธ์ซึ่งคำนึงถึงรูปลักษณ์ รูปเล่ม รูปเรื่อง รูปรส รูปภาพ ผลคือได้รับการตีพิมพ์ซ้ำ ผลจากผู้อ่าน เข้าใจง่าย ได้ประโยชน์ โดยนำไปปรับใช้ในชีวิตได้จริง การบรรยายธรรมะคำนึงถึงหลักการเทศนา 9 ด้าน 1) หัวข้อเรื่อง 2) นำมาเชื่อมโยงกับพุทธธรรม 3) หาตัวอย่างมาสนับสนุน 4) พิจารณาดูว่ามีสื่อใด ๆ ที่ประยุกต์ได้ 5) เวลาพูด หรือบรรยายจะใช้สื่อตอนไหน 6) ลงมือปฏิบัติตามที่วางไว้ 7) ประเมินผล 8) ถ้าสมบูรณ์ส่งต่อให้ทำ CD หรือหนังสือ และ 9) ส่งข้อมูลทั้งหมด เข้าสู่กระบวนการจัดเก็บในหมวดหมู่ระบบฐานข้อมูล (ข้อฟ้า เกตุเรืองโรจน์, อวยพร พานิช, 2554)”

รวมไปถึงในงานของ (ข้อฟ้า เกตุเรืองโรจน์ และรองศาสตราจารย์อวยพร พานิช, 2554) กระบวนการและกลวิธีการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดพุทธธรรมในหนังสือธรรมะของท่าน ว.วชิรเมธี ที่เสนอสะท้อนคิดให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการเขียนเพื่อเป็นกลไกการพัฒนาคนจากการสื่อสารพระพุทธศาสนาที่ว่า

“กลวิธีที่ใช้ในการถ่ายทอดหนังสือธรรมะ จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ กลวิธีทางภาษา และกลวิธีในการนำเสนอ โดยกลวิธีทางภาษาที่ใช้มากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่การใช้ คำ สัมผัสคล้องจอง การใช้ภาพพจน์ประเภทอุปมา และการเล่นคำประเภทคำซ้ำตามลำดับ ส่วนกลวิธีในการนำเสนอที่ผู้เขียนใช้มากที่สุดสามลำดับ ได้แก่การยกตัวอย่างประเภทวาทะของบุคคลการยกตัวอย่างประเภทพฤติกรรมหรือประสบการณ์ของบุคคล และการเปรียบเทียบตามลำดับ วิธีการที่ท่าน ว.วชิรเมธี ใช้ในการถ่ายทอดพุทธธรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม คือ การยกตัวอย่างประเภทเหตุการณ์ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ บริบทภาพรวมของสังคม บริบท เหตุการณ์รายวัน และบริบทเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ รูปแบบการถ่ายทอดพุทธธรรมให้สอดคล้องกับ บริบทของสังคมให้ความสำคัญโดยเน้น “การถ่ายทอดให้ร่วมสมัย” ประกอบด้วยการใช้ภาษาต้องเป็นภาษาของคนร่วม สมัย ส่วนงานการเขียนเข้าใจง่าย การ

ยกตัวอย่าง เป็นการยก ตัวอย่างที่สมจริง ใกล้ตัว และตัวตนของผู้เขียนเป็นความร่วมมือ สมัย ใช้ประสบการณ์ตรงเพื่อถ่ายทอดพุทธธรรมอย่างถึงแก่น”

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเรื่อง ลักษณะและผลการเผยแผ่ธรรมะเชิงรุกของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี) (สมพร เหลาฉลาด และคณะ, 2561) เรื่อง บทบาทของพระพุทธรูปศาสนาที่มีในเครือข่ายสังคมออนไลน์ “เฟซบุ๊ก” (วิเชียร ขาบุตรบุญทริก และคณะ, 2563) ในเรื่อง กระบวนการและกลวิธีการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดพุทธธรรมในหนังสือธรรมะของท่าน ว. วชิรเมธี (ข้อฟ้า เกตุเรืองโรจน์ และอวยพร พานิช, 2554) ซึ่งข้อมูลจะนำเสนอให้ไว้เคียงกันคือ การถ่ายทอดพุทธธรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมให้มีความสำคัญโดยเน้น “การถ่ายทอดให้ร่วมสมัย” ประกอบด้วยการใช้ภาษาต้องเป็นภาษาของคนร่วมสมัย ส่วนงานเขียนเข้าใจง่าย การยกตัวอย่าง เป็นการยกตัวอย่างที่สมจริง ใกล้ตัว และตัวตนของผู้เขียนเป็นความร่วมมือ สมัย ใช้ประสบการณ์ตรงเพื่อถ่ายทอดพุทธธรรมอย่างถึงแก่น โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นการพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร

ภาพที่ 3 สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ ณ ไร่เชิญตะวัน ในช่วงที่ผู้เขียนนำนิสิต ป. บัณฑิต คณะครุศาสตร์ เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม ระหว่าง 17-19 พฤศจิกายน 2563 (ภาพผู้เขียน, 19 พฤศจิกายน 2563)

5) การพัฒนาเยาวชนผ่านกลไกทางพระพุทธศาสนาในองค์กรวม หมายถึง การใช้พื้นที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ พื้นที่ของการฝึกปฏิบัติทดลองทั้งในอาชีพ รายได้ ภายใต้แนวคิดมหาวิชชาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์ ที่จะส่งเสริมให้ชาวบ้านได้กระทำการสร้างอาชีพ และรายได้ รวมไปถึงแนวคิดในเรื่องการสร้างการเรียนรู้ภายใต้แนวคิดพุทธเกษตร หรือเกษตรพึ่งตนเองต่อความเป็นรายได้หรือผลได้เชิงประจักษ์ หรือการนำเสนอประเด็นร่วมทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งทั้งหมดเป็นภาพลักษณ์ในองค์กรวมผ่านการสื่อสารในมิติทางพระพุทธศาสนา ดังปรากฏในงานของ (ธนากร พันธุระ และอังกร หงส์คนานุเคราะห์, 2557) การศึกษาความสัมพันธ์ของความเชื่อทางศาสนา กับโครงสร้างอำนาจการเมืองไทย กรณีศึกษาคำสอนของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี) ที่สะท้อนผลการศึกษาถึงความสัมพันธ์กับความเชื่อทางศาสนากับโครงสร้างอำนาจการเมืองไทย จากคำสอนของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี) ว่าอุดมการณ์และความหมายที่ถูกสร้างขึ้นจากคำสอนของพระ ว.วชิรเมธีนั้นคืออะไร สะท้อนภาพความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับการเมืองของประเทศไทยอย่างไรบ้าง ซึ่งสะท้อนผลว่าคำสอนของพระว.วชิรเมธี มีลักษณะที่เป็นสัญญาณ จากข้อความธรรมะที่สั้น สื่อความหมายตรง รับรู้ได้ทันที โดยมีนัยยะทางการเมืองแฝงอยู่ เมื่อมองในมิติของเวลาและบริบททาง

สังคมทำให้สะท้อนภาพความสัมพันธ์ของศาสนา ความเชื่อ กับโครงสร้างอำนาจทางการเมือง ในรูปแบบของการรักษา ระเบียบในสังคม การลดปฏิกิริยาต่อต้าน รวมถึงเป็นการตอกย้ำความชอบธรรมให้แก่ฝ่ายชนชั้นนำในสังคม เนื่องจาก สังคมไทยมีการขัดเกลา ให้เชื่อว่าพระสงฆ์ต้องเป็นผู้ที่ปราศจากกิเลส มีศีลธรรม มีความเป็นกลาง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับเรื่อง ทางโลก ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นเพียงมายาคติ รวมไปถึงการสร้างวัดในพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นพระสงฆ์ การสร้างวัด ให้เป็นฐานของชุมชนจึงเท่ากับเป็นการขับเคลื่อนแนวทางในองค์กรรวมต่อการสื่อสารและรักษาพระพุทธศาสนา ดังปรากฏในงานวิจัยของ ภคชาติ เตชะอำนวยวิทย์ การศึกษาการออกแบบสถาปัตยกรรมที่เอื้อให้เกิดความสับสนายะ เพื่อนำไปออกแบบวัดป่าวิมุตตยาถัย ที่สะท้อนคิดถึงความเป็นต่อการสร้างวัดของ พระมหาจุฬินชัย วชิรเมธี ว่า “ปัญหาสำคัญต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน หากค้นลึกลงไปจะพบว่ามิต้นตอมมาจากความเสื่อมโทรมในมิติทางจิตวิญญาณที่ ขาดศีลธรรมอันดีงามของมนุษย์ทั้งสิ้น คำถามที่สำคัญสำหรับสถาปนิก ก็คือผู้สร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมจะมี บทบาทอย่างไรได้บ้างเพื่อร่วมแก้วิกฤตการณ์นี้ ซึ่งหากพิจารณาบริบทของประเทศไทยซึ่งมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติแล้ว ก็จะมีต้นตอสำคัญยิ่งในการศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมกับการพัฒนาทางจิตใจ นั่นคือ หลักธรรม เรื่องความสับสนายะ 7 อันหมายถึง ปัจจกายนอก 7 ประการ ที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาจิตใจ อันได้แก่ บุคคล อิริยาบถ สถานที่ อากาศ การสื่อสาร อาหาร และที่ตั้งวัด จากที่ยกมาสะท้อนให้เห็นว่าบริบทองค์รวมในความหมายของการ สื่อสารหรือเทคนิคการสอน คือการเป็นผู้สอนที่มีเป้าหมายแนวทางและอุดมคติในการทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาอย่าง มีเป้าหมาย ดังนั้น การพัฒนาในองค์กรรวม จึงหมายถึง ศาสนา กับความเชื่อ ศาสนากับอำนาจทางการเมืองในประเทศ ไทยจึงต้องมีความสัมพันธ์กันในการสนับสนุนความชอบธรรมในการใช้อำนาจของชนชั้นนำในสังคมไทย รวมไปถึง มายาคติที่สร้างขึ้นผ่านวิธีคิดแบบพุทธ ซึ่งการสร้างปัญญา ส่งเสริมการพัฒนาความคิดเป้าหมายเพื่อให้ฝึกการตั้ง คำถาม ตลอดจนการกล้าวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาเป็นระบบด้วย รวมทั้งประเด็นต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งไร้เชยุดะวันได้ทำงานเพื่อการพัฒนาในองค์กรรวมอย่างมีเป้าหมายโดยพิจารณาตามได้จากหนังสือ งานนิพนธ์ และธรรมบรรยายของท่าน ว.วชิรเมธี ที่มีลักษณะของการส่งเสริมการพัฒนาแบบองค์รวม แบบบูรณาการ ตามแนวพระพุทธศาสนาที่ไม่ได้หมายเอาเฉพาะเยาวชน แต่หมายถึงคนทุกช่วงวัย ทุกสาขาวิชาชีพในแบบองค์รวมด้วย

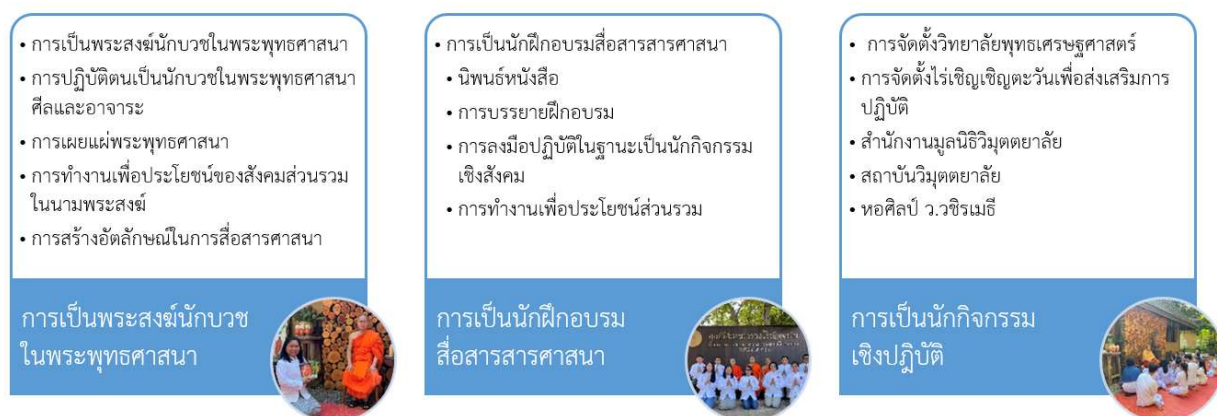

ภาพที่ 4 การศึกษาเชิงพื้นที่ในวิธีการสอน และสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมในกลวิธีการสอนของ ว.วชิรเมธี ที่ไร่เชยุดะวัน (ภาพผู้เขียน, 19 พฤศจิกายน 2563)

ภาพที่ 5 ระหว่าง 17-19 พฤศจิกายน 2563 นิสิต ป.บัณฑิต คณะครุศาสตร์เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมที่ไร่เชิญตะวัน จ.เชียงราย (ภาพผู้เขียน, 19 พฤศจิกายน 2563)

จากภาพที่ 5 กิจกรรมการเข้าร่วมปฏิบัติ และการศึกษาแนวทางการสอนของนิสิตหลักสูตร ป. บัณฑิต คณะครุศาสตร์ เพื่อเป็นกลไก หรือแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนของหลักสูตร ที่จะนำมาเป็นวิธีการ หรือแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดกลไก ของการพัฒนาคนหรือพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อประโยชน์สำหรับ การเรียนรู้ของคนและนิสิตที่จะเกิดขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนากติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาคคน ตามกรอบและ วิธีของไร่เชิญตะวัน หรือมหาวุฒิชัย วว.ชिरเมธิ (ก) ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายเป็นการพัฒนาศักยภาพ ในองค์กรรวมของผู้เข้าร่วมการอบรม (ข) การสร้างแรงบันดาลใจเขาผู้รับการอบรมได้เห็นความสำคัญของการ พัฒนาดตนเองเพื่อให้เป็นแบบอย่างในฐานะครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่จะไปเป็นต้นแบบต้นคนใน การพัฒนาเด็กเยาวชนต่อไป ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือพัฒนาครู ให้ครูเป็น ต้นแบบและส่งต่อไปสู่เด็กและเยาวชนต่อไปด้วย (ค) การพัฒนาดนสู่ความเป็นต้นแบบของครู และบุคลากร ทางการศึกษา และนำต้นแบบนั้นไปสร้างภาพจำให้เกิดขึ้นจนกระทั่งกลายเป็นแบบอย่าง การพัฒนา โดยกระทำตนให้เห็นเป็นแบบอย่างได้ ซึ่งแนวทางนี้จะสามารถสอนด้วยภาพและการกระทำของตนเอง หรือ ครูผู้สอนด้วย (ง) การสร้างพลังทางทะยานชีวิตด้วยการยืนยันความสำคัญของความเป็นครู ภายใต้แนวคิด การให้ ที่ให้ความรู้ ให้กำลังความรู้ับเป็นยอดแห่งการให้ในพระพุทธศาสนาภายใต้แนวคิด “สพพ ทานั ธมม ทานั ชิเนติ-การให้ความรู้ (ธรรมะ) เป็นทานชนะการให้ทั้งปวง” ดังนั้นครูจึงเป็นผู้ให้ความรู้ พัฒนาความรู้ สร้างความรู้จึงเป็นยอดของการให้ การเสนอแนวคิดผ่านการให้นี้ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างแรงจูงใจต่อ บุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำไปเป็นแนวทางหรือกลไกการพัฒนาเยาวชนตามที่ท่าน วว.ชिरเมธิได้เสนอเป็น แนวคิดและส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติด้วย

ภาพที่ 6 การถอดบทเรียนกลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาเยาวชนของไร่เชิญตะวัน จ.เชียงราย: กรณีศึกษา พระเมธีวชิโรดม (ว.วชิรเมธี) (ภาพผู้เขียน, 19 พฤศจิกายน 2563)

จากภาพที่ 6 สะท้อนข้อมูลเชิงประจักษ์ให้เห็นว่า แนวทางการพัฒนาเยาวชน เกิดขึ้นภายใต้ (ก) การเป็นพระสงฆ์นักบวชในพระพุทธศาสนา และใช้แนวทางภาพลักษณ์ แนวปฏิบัติของการเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนาเป็นฐานในการดำเนินการฝึกอบรม เผยแผ่ (ข) ความทุ่มเทในการทำงานเพื่อให้เกิดผลเชิงประจักษ์ตามปณิธานหรือเป้าหมาย (ค) การกระทำหรือดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นส่วนหนึ่งหรือส่วนสำคัญของการพัฒนาเยาวชนหรือทรัพยากรมนุษย์ในสังคมหรือประเทศนี้ (ง) ผลเชิงประจักษ์นั้นเป็นการสร้างรูปแบบ คุณค่าและแนวทางของการดำเนินชีวิตที่เอื้อให้เกิดผลในองค์กรรวมของสังคมประเทศชาติ ดังปรากฏแนวปฏิบัติในงานวิจัยของ (คันสนีย์ อินสาร และคณะ, 2562) ได้นำเสนอรูปแบบการบริหารและจัดการเครือข่ายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์ (ศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน) เพื่อการสืบศิลป์แผ่นดินล้านนา ที่การศึกษาเป็นการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของเครือข่ายเพื่อการบริหารและจัดการเครือข่ายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์ (ศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน) เพื่อการสืบศิลป์แผ่นดินล้านนาการพัฒนา รูปแบบการบริหารและจัดการเครือข่ายการศึกษาของมหาวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์ (ศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน) เพื่อการสืบศิลป์แผ่นดินล้านนา ที่สะท้อนผลออกมาเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ในเชิงของการแลกเปลี่ยน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .635) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .614) การมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .612) ความไว้วางใจ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .620) การสร้างพันธมิตร ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .633) ความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .628) 7) ผู้นำเครือข่าย ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .604) สมาชิกของเครือข่าย ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .611) และ การพัฒนาสมาชิก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .651) ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบสำหรับการบริหาร ทำให้ประสิทธิผลของการบริหารส่วนนี้ประสบผลเชิงประจักษ์ด้วยเช่นกัน ในงานการศึกษาของ (พระมหาเศรษฐศิริ ปภสสโร และคณะ, 2564) ในเรื่อง กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธในเชียงราย ที่ศึกษาวัดจำนวน 10 แห่ง โดยมีศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน เป็นหน่วยการศึกษาด้วย โดยมีผลการวิจัยที่ศึกษาพบว่า แหล่งเรียนรู้ทางพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงราย มีกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ 2 ลักษณะ คือ 1) แหล่งเรียนรู้ที่มีสิ่งสำคัญภายในวัดอยู่ก่อนที่จะมีการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีแนวคิดในการสร้างวัดให้เป็นของชุมชนอย่างแนวคิดการสร้างวัดในอดีต สอดคล้องกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่เน้นการบอกต่อ ในลักษณะปากต่อปาก และสอดคล้องกับการดูแลรักษาที่เน้นใช้

พระสงฆ์สามเณรร่วมกับคนในชุมชน 2) แหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้นใหม่ในสมัยที่มีการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมีแนวคิดการสร้างวัดให้มีความเป็นระดับสากล เป็นที่ชุมชนของผู้คนจากหลายหลายประเทศ สอดคล้องกับการเผยแพร่ที่เน้นสื่อเทคโนโลยีเป็นหลัก และสอดคล้องกับการดูแลรักษาที่เน้นการจ้างงานในลักษณะมูลนิธิหรือบริษัท หรือในงานวิจัยของ (กรนก นิลดำ, 2563) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างการเล่าเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงราย ที่เสนอผลการศึกษาว่า กระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากกระแสการรักสุขภาพ ความต้องการมีอายุยืนยาว หรือความเจ็บป่วยจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือภาวะความกดดันจากการทำงาน จึงปรากฏการศึกษาค้นคว้าทางด้านนี้มากขึ้นตามลำดับ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเชียงรายได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยมีการนำศาสตร์ในการดูแลสุขภาพ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนท้องถิ่นมาให้บริการเพื่อส่งเสริมและบำบัดทางสุขภาพทั้งร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ การท่องเที่ยวประเภทนี้สามารถสร้างการเล่าเรื่องด้วยการเลือกวิธีการเล่าเรื่องที่นำเสนอผสมผสานไปกับเรื่องราวของชุมชน/สินค้า/บริการ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้าไว้ด้วยกัน โดยการเพิ่มมูลค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ 1) ชุมชนต้องกำหนดวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายของการเล่าเรื่อง ซึ่งมาจากการสรุปข้อมูลพื้นฐานจากการทำสำรวจเบื้องต้น สมาชิกในชุมชนหรือร่วมกันในการกำหนดจุดเด่น (สินค้า/บริการ/กิจกรรม) เกี่ยวกับสุขภาพกายและใจ เพื่อเป็นแก่นเรื่องของการสร้างจุดขาย สร้างเรื่องเล่าประกอบแก่นเรื่อง และการสร้างคุณค่าที่มากกว่าสิ่งที่ปรากฏ เพราะกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะชนชั้นกลางต้องการการตอบสนองทางด้านจิตใจที่มีความหมายมากกว่าสิ่งที่สัมผัสได้ทางกายภาพ 2) นำจุดเด่นมาพัฒนาเพื่อหาความแตกต่างโดยการสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น การสร้างองค์ประกอบแวดล้อมที่สนับสนุนเรื่องเล่า เพื่อให้เรื่องเล่าชัดเจนโดดเด่นมากขึ้น ได้แก่ กิจกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นมาโดยการเล่าเรื่องตั้งแต่เข้าถึงคำควรสะท้อนความเป็นอยู่ที่ใส่ใจครอบคลุมทั้งกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และส่งผลต่อกันที่เป็นวงจรหมุนเวียน อาทิ ศูนย์วิปัสสนาสากล ไร่เชิญตะวัน หรือโฮมสเตย์บ้านท่าขันทองที่อำเภอเชียงแสน ที่สามารถสร้างการเล่าเรื่องราวได้ครบทุกด้าน ที่เป็นความสัมพันธ์กันระหว่างสุขภาพทางกายที่ส่งผลต่อใจและจิตวิญญาณ 3) การเลือกวิธีการสื่อสารผ่านสื่อ และ 4) นำเรื่องเล่าที่สร้างสรรค์เผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาถึงสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการ รวมถึงความเข้าใจความเป็นชุมชนที่สื่อสารออกไป

ดังนั้น ในองค์กรรวมไร่เชิญตะวัน จึงมีสถานะที่เป็นทั้งสถาบันหรือหน่วยทางศาสนา เป็นสถาบันการเรียนรู้ เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคนเยาวชน สังคมในองค์กรวม และเมื่อมีบทบาทเพิ่มจึงเป็นทั้งหน่วยของการพัฒนาสังคมประเทศชาติในองค์กรวม ที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนอันเป็นส่วนหนึ่งหรือส่วนสำคัญของการพัฒนาอย่างมีเป้าหมายด้วย

บทสรุป

ในการเดินทางนำนิสิตหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ป. บัณฑิต) เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม พร้อมผู้บริหารคณาจารย์ของคณะครุศาสตร์ในครั้งนั้น ได้ข้อสรุปต่อแนวการสอนการอบรมเพื่อพัฒนาเยาวชน ของท่าน ว. วชิรเมธี (พระเมธีวชิโรดม) ผู้ก่อตั้งสำนักไร่เชิญตะวัน ผู้ก่อตั้งวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์สู่การปฏิบัติได้สะท้อนคิด และยืนยันแนวคิดเพื่อการปฏิบัติไว้เป็น 1) การสอนด้วยการปฏิบัติ อันเป็นแนวคิดในเรื่องปฏิบัติตนเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนา อันประกอบด้วยศีล อาจาระ ความประพฤติเพื่อการปฏิบัติ

อันเนื่องด้วยแนวคิดตามหลักของสมณสัญญาสูตร ปฏิบัติด้วยตนเองให้เป็นแบบอย่างและนำแบบอย่างนั้นมาสอน
 อบรม พัฒนา 2) การสื่อสารพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาเยาวชนผ่านการเขียน นิพนธ์หนังสือ จำนวนมาก ซึ่งท่านได้
 มอบให้แก่ผู้เขียนส่วนหนึ่ง และได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาสู่การปฏิบัติ ดังที่มีการนำผลงานนิพนธ์ของท่านไปสู่การสร้าง
 เป็นบทละครในเรื่อง ธรรมะติดปีก เป็นต้น นับเป็นวิธีการและการสื่อสารพระพุทธศาสนาผ่านแนวคิดและสิ่งที่ท่าน
 ปฏิบัติได้ดังปรากฏในการเดินทางในครั้งนี้ 3) การสอนอบรมเยาวชนผ่านกลไกการจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการอบรม
 ผ่านการจัดตั้งไร่เจริญตะวัน เพื่อเป็นสถานที่ส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาและปฏิบัติธรรม การจัดตั้งวิทยาลัยพุทธ
 เศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมการพึ่งตนเองตามแนวพุทธ ส่งเสริมให้คนมีศักดิ์ศรีในตัวเอง มีความมั่นคงในการดำเนิน
 ชีวิตในแบบชาวพุทธ โดยอาศัยฐานรากของชุมชนเป็นฐานในการขับเคลื่อนดำเนินชีวิต 4) การพัฒนาเยาวชนเป็นชุด
 ความคิดคำสอนผ่านการนิพนธ์หนังสือ ผ่านการเขียนถอดรหัส สื่อความ และ 5) การพัฒนาเยาวชนผ่านกลไกทาง
 พระพุทธศาสนาในองค์กรวม ดังปรากฏเป็นแนวทางจริยวัตรของ ว.วชิรเมธี ที่ไร่เจริญตะวัน จังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก นิลดำ. (2563). การสร้างการเล่าเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงราย. *วารสารนิเทศ
 ศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์*, 14(2), 109-135.
- กุลธิดา ภูมิเหล่าแจ้ง และคณะ. (2561). การเข้ารหัสธรรมนิเทศและการถอดรหัสของวัยรุ่น: กรณีศึกษา
 พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*,
 12(2), 43-53.
- ข้อฟ้า เกตุรุ่งเรืองโรจน์ และอวยพร พานิช. (2011). กระบวนการและกลวิธีการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดพุทธธรรม
 ในหนังสือธรรมะของท่าน ว.วชิรเมธี. *วารสารวิจัยและพัฒนา ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 3(1), 78-91.
- ธนากร พันธระ และอังกร หงส์คณานุเคราะห์. (2557). การศึกษาความสัมพันธ์ของความเชื่อทางศาสนา
 กับโครงสร้างอำนาจการเมืองไทย กรณีศึกษา คำสอนของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี).
วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 40(1), 19-33.
- ธีระพล มะอาจเลิศ. (2556). การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอและกลยุทธ์การสื่อสารในการเผยแผ่ พุทธธรรม
 ของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี (ว.วชิรเมธี): กรณีศึกษา ผลงานนิพนธ์ ชุดธรรมประยุกต์ สำหรับคน
 รุ่นใหม่. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). คณะภาษาและการสื่อสาร สถาบันบัณฑิตพัฒน
 บริหารศาสตร์.
- บุลยา. (2552). *บนรอยทางแห่งรอยธรรมจากพุทธทาสถึง ว. วชิรเมธี*. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- พระโยธกา บุญมาวงษา. (2561). วิเคราะห์เรื่องสื่อบุคคลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*,
 9(2), 40-53.
- พระพิทักษ์ คุณนารถ (ใจคง). (2564). สิ่งที่สูงกว่าเงิน. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 8(2), 316-324.
- พระเมธีวชิโรดม (ว. วชิรเมธี). *ศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เจริญตะวัน จ.เชียงราย*. (19 พฤศจิกายน 2563).
 สัมภาษณ์.

- พระมหาเศรษฐศิริ ปภสฺสโร และคณะ. (2564). กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ
ในเชียงราย. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมสาร*, 8(1), 175-187.
- ภคชาติ เตชะอำนวยวิทย์. (2556). การศึกษาการออกแบบสถาปัตยกรรมที่เอื้อให้เกิดความสัปปายะ เพื่อนำไปออกแบบ
วัดป่าวิมุตตยาลัย. *วารสารวิชาการ สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างวินิจฉัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1), 15-26.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ว. วชิรเมธี. (2553). *หน้าที่-น่าน้ำ: จริยธรรมมาตรฐาน เพื่อความเกษมสันต์แห่งชีวิต*. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันวิมุตตยาลัย.
- _____. (2556). *วิชาแรก วิชาชีวิต*. นนทบุรี: ปราณ พับลิชชิง.
- _____. (2558). *พระอรหันต์อยู่ไหน*. นนทบุรี: ปราณ
- _____. (2559). *เคล็ดลับหัวใจเศรษฐี*. กรุงเทพมหานคร: ปราณ.
- _____. (2560). *ก้าวไปให้ถึงรักแท้*. นนทบุรี: สัปปายะ.
- _____. (2560). *สำเร็จทุกอย่าง*. นนทบุรี: สัปปายะ.
- _____. (2560). *กลั่นทุกข์ ให้เป็นสุข*. นนทบุรี: สัปปายะ.
- _____. (2561). *ไม่มีวันนี้เป็นครั้งที่สอง*. นนทบุรี: สัปปายะ.
- _____. (2561). *พลังความคิดชีวิตเปลี่ยนโลก*. นนทบุรี: อากาโก.
- วิเชียร ชาบุดรบุญทริก และคณะ. (2563) บทบาทของพระพุทธศาสนาที่มีในเครือข่ายสังคมออนไลน์
“เฟซบุ๊ก”. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์*, 4(1), 21-34.
- คันสนีย์ อินสาร และคณะ. (2562). รูปแบบการบริหารและจัดการเครือข่ายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของ
มหาวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์ (ศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน) เพื่อการสืบศิลป์แผ่นดินล้านนา.
วารสารพัฒนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 15(1), 123-137.
- สมพร เหลาณลาด และคณะ. (2561). ลักษณะและผลการเผยแพร่ธรรมะเชิงรุกของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี
(ว. วชิรเมธี). *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 14(1), 189-199.